קדמו וכנסו אין מוציאין מידם. אר"י דווקא משום דשמא לא פגע באחות זקוקתו אבל אי ולאי הוה (ב) זקוק להוליד אף על גב דגבי דגבי שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה (לקמן דף מא.) אין צריך לרבנן אפילו להמתין היינו משום שקדש תחלה ולא בא עליה באיסור דכבר נפטרה היבמה זיקתה ממנו בקדושי אחותה אבל הכא דקאי להו בביאה דוקא במקום שפק הוא דאמרינן קדמו וכנסו אין מוציאין מידם אבל בודאי לא:

קדושין שאין מסורים לביאה. פירוש דע"י קדושין קא מפסדה בביאה אבל מייבי לאוין ועשה חייבי קדושין המסורים לביאה: **דיקא** נמי דקתני אינו יודע. וא"ת א"כ תקשה לאביי דאמר בפ' המיש מקדש (קדושין דף נא. ושם) דהוי קדושין וי"ל דאין יודע משמע הכי ומשמע הכי:

ומאי שנא מהא דתנן. פי' בקונט' דפריך מהא דקתני במתני' קדמו וכנסו אין מוציאין מידם וקשה דלפי זה ה"ל לאתויי סיפא דמתניתין דד' אחין ועוד דנסמוך מייתי סיפא דמתני' אברייתא דשלא ואר"י דפריך מהא דקתני במתניתין אחד חולץ וא' מייבם ובגדי ד' אחין שתיהן (ג) חולצות:

מתני' (ג) א מי שקידש אחת משתי אחיות ואין יודע אי זה מהן קידש נותן גט לזו וגט לזו ב מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם ג) ב שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע אי זו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גיטין וזה נותן שני גיטין מתו לזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם לזה שנים ולזה שנים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לאחת אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה ואחיו של זה מייבם חלוצתו של זה קדמו שנים וחלצו לא ייבמו השנים אלא אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם: **גמ'** שמע מינה ג) ד קדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושין הכא במאי עסקינן כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני ואינו יודע ולא קתני ואינו ידוע ש"מ (ה) מאי קמ"ל סיפא איצטריכא ליה מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם ה דוקא מיחלץ והדר יבומי ברישא לא דקא פגע באחות זקוקתו: שנים שקדשו שתי אחיות וכו': שמע מינה קדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושין הכא נמי כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני ואין יודע ולא קתני ואין ידוע ש"מ ומאי קמ"ל סיפא איצטריכא ליה מתו לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ ואחד מייבם פשיטא היינו רישא מהו דתימא ליגזור תרי אטו חד קמ"ל ודוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקא פגע ביבמה לשוק: לזה שנים ולזה שנים וכו': הא תו למה לי היינו הך מהו דתימא ליגזור דלמא מייבם בלא חליצה קמ"ל מ"ש מהא דתנן ז) ארבעה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות הכי השתא התם

מי זו היא יבמתו: **לא ייבמו השניים.** אמים האחרים זה את זו וזה את זו דקמא דנסיב איכא למימר זו היא אחות זקוקתו אלא אחד חולץ תחלה לאחת ואחד מייבם לשניה ממ"נ אם יבמתו היא שפיר ואי לאו יבמתו היא באחות זקוקתו לא פגע שהרי אבן אחיו ליבמתו ויבמה לשוק נמי ליכא שהרי היא חלוצה מאחי בעלה: **ואם קדמו.** אלו שנים האחרונים וכנסו אחר חליצת השנים הראשונים ולא באו לימלך לב"ד אין מוציאין מידם כדפריסית שאין כאן אלא ספק איסור אחות זקוקה בנשואין הראשונים דאיכא למימר קמא דנסיב יבמתו היא ושפיר נסיב ובתרא נמי שפיר נסיב נכרית ואי נמי הוה איכא דקמא פגע באחות זקוקתו כיון שבא שני ויבמה פקע זיקתה מאחיו והותרה לו אשתו ואיסורא דעבד עבד: **גמ' שמעת מינה קדושין שאין מסורים לביאה.** שאין סופן לבא לידי ביאה. דקס"ד דמתניתין בשלא הוכרו בשעת קדושין לא הוה ידע הי מינייהו כגון דאמר הרי אחת מכם מקודשת לי ועשו שתיהן שליח לקבל קדושין וקדושין אלו אין סופן לביאה דכל חדא קיימא עליה בספק אחות אשה ומדקתני נותן גט לזו וגט לזו מכלל דאחדא מיהא מקודשת ומשום ספיקא דלא ידע הי מינייהו בעי למיתב גט לתרוייהו אלמא קדושין הן ופלוגתא דאביי ורבא היא בקדושין: **שהוכרו.** בשעת קדושין ויודע היה את מי מקדש הלכך מסורים לביאה מיהו ואלו קדושין: **ואינו יודע.** משמע השתא אין יודע. אין ידוע משמע לא נודע הדבר מעולם: **ומאי קמ"ל.** מתניתין פשיטא דתרוייהו בעי גיטא דלא ידע הי מינייהו: **סיפא איצטריכא ליה.** דקתני אחד חולץ ואחד מייבם וקא שמעינן דוקא מיחלץ אחד והדר יבומי דנסיב כדפריסית לעיל: **אבל יבומי.** אד ברישא והדר מיחלץ שני לאחיך לא דקמא דייבם דלמא פגע באחות זקוקתו: **היינו רישא.** דהא אשמעינן ברישא היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם: **מהו דתימא.** הכא לא לייבם כיון דאחד מינייהו יש לו אח יחידי ליגזור תרי אחי דלא לייבם אד מינייהו אטו ההוא אח שאין לו אח שני ואתי למפגע באחות זקוקה קמ"ל: **ודוקא מיחלץ.** האח היחידי לשתיהן והדר יבומי אד מהשנים אחר חליצת אחיו לשניה: **אבל יבומי ברישא.** קודם חליצת היחיד לשתיהן ואפילו חלץ אחיו של מייבם לאחותה דליכא השתא איסור אחות זקוקה לא [מייבם] משום שמא זו היא ארוסת הנכרי וקא פגע ביבמה לשוק בלא חליצה דהיחידי היא הנכרי ולו היבמה זקוקה והא מילתא לא אשמעינן ברישא: **אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה הא מו למה לי.** היינו הך דהא אשמעינן ברישא השנים אחד חולץ ואחד מייבם והו"נ הכי הוא דהני תרי אד חלץ ואד מייבם והני תרי אד חלץ ואד מייבם: **מהו דתימא ליגזור דלמא.** אחי ליבומי אחד משנים אלו ואחד משנים אלו בלא חליצה וקפגע כל אד בספק יבמה לשוק ובאחות זקוקה: **קמ"ל.** דלא גזרינן. והא מרישא לא שמעינן דהתם לזה אחד ולזה שנים דסוף סוף לא מייבם אלא אחד ואיון דעושקין בחליצה דאחדא מדכרי נמי ולא מייבמי עד שיחלוץ היחיד לשתיהן אבל הכא כיון דלבסוף תרוייהו מייבמין הך דאמי ביתא והך דאמי ביתא אתי למימר מה לנו ולחליצה: **מאי שנא מהא וכו' ולא מתייבמות.** וקתני סיפא אם קדמו וכנסו יוציאו והכא קתני אין מוציאין מידן: **חולצות ולא מתייבמות.** ולא אמרינן ליחלוץ אד מינייהו ודחי לזיקה דידה מאחיו והאי מייבם אחד כי אתני' דקתני מתייבמות שתיהן כל אחת לאחר חליצת אחותה כדקאמר אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה לימא כולן חולצות כי התם אמאי מהדרינן ליבום: **הכי השתא.** התם זקוקות שתיהן להן אי למ"ד בפרק ד' אחין (ו) טעמא דאין מתייבמת אפילו אחת מהן משום דיש זיקה דמרישא מיתסרא משום דקפגע באחות זקוקה וכי חלץ (מייבם) אד לאחד ופקע זיקה לא משתריא אחותה לאיד דכל יבמה שנאסרה שעה אחת על יבמה אפילו לאחר נפילה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים ואסורה לעולם:

ומי

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ט מהל' אישות הל"ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מא סעיף ב:

סג ב מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה ח סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סימן קנו סעיף ח:

סד ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע אה"ע שם סעיף ג:

סה ד מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מא סעיף ב וסימן קנו סעיף ח:

סו ה מיי' פ"ח מהל' יבום הלכה ח:

תוספות ישנים

מהו דתימא דלמא ייבם בלא חליצה. וא"ת והא דעיגן מדלעיל לא נזרינן דלמא ייבם קודם חליצה וי"ל דשאני הכא דכל השתים מתיימנית שהרי זה מייבם חלוצתו של זה וזה מייבם חלוצתו של זה ואיכא יבומא אחר מאחר שזה ייבם ומתיימנית מה לנו ולחליצתם אבל לעיל אמר מזון דאיכא אחת דמתיימנת ואחת אינה מתיימנת יבומי העולם ושמיט לגב שלא תתיבם זאת עד שיהא חולץ לאחותה וכן יהי' פוגע באחות זקוקתו:

תוס' חד מקמאי

הא דתנן שנים שקדשו שתי אחיות לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתים והשנים א' חולץ וא' מייבם דוקא מיחלץ היחיד והדר יבומי אחד מן השנים (ו) והדר מיחלץ היחידי דקא פגע ביבמה

(ו) תוי' ה"ל אבל יבומי אחד מהשנים והדר מיחלץ היחידי לא דקא פגע.

מסורת הש"ס

(א) קדושין נא:ו. (ב) שם, (ג) שם. ד) לעיל יח. לקמן כו. מ: עדיות פ"ב מ"ה. (ה) כס"מ: מאמי בעלה. (ו) [לקמן כו.]. (ז) [כס"ל מס"ז].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ש"מ ומאי קמ"ל: (ב) תוס' ד"ה קדמו וכו' אי ולאי הוה היה זקוק: (ג) ד"ה ומאי שנא וכו' שתיהן חולצות. נ"ב ס"א ומיהו הך פירכא ליתא לר' יוחנן דאמר אחיות איני יודע מי שנאן:

מוסף רש"י

קדמו וכנסו אין מוציאין מידם. אפילו לא כנס הראשון את יבמתו ופגע באחות זקוקתו, מאחר שנכנס השני פקע זיקה והותרה לראשון לקיימה, דאחות זקוקה לבנכן היא ולא קנסי ליה להוציא (קדושין נא:). היחיד חולץ לשתיהן. שהרי אינו יכול לבנות דלמא פגע באחות זקוקה (שם נב:). קידושין שאין מסורין לביאה. קדש אחת משתי אחיות ולא פירש אחותי מכן, דאין יכול ליאסר אחת מהן דשמא זו היא אחות אשתו (שם נא:). ואינו ידוע. משמע לעולם (שם נא:). דוקא מיחלץ והדר יבומי. מיחלץ אד מייבמו לאחד בראשה והדר מייבם שני לשניה. ממה נפשך אם זו אחותה אחי מייבם ואם לאו יבמתו אשת אחיו נכרית בעלמא היא ואינה אחות יבמתו הזקוקה לו דתיהוי דמיא לאחות אשתו, שהרי נפטרה זיקה אחותה היתנה בחליצת אחי ולא נזרו על אחות חלוצה משחלצה אלא על החולץ לבדו, דקא פגע באחות זקוקה יכל זמן שלא חלץ אחד מן האחין אחותה חלוצה אחותה על מולן מדבריהם משום דדמיא לאחות אשתו (שם). ודוקא מיחלץ והדר יבומי. היחיד חולץ לשתיהן תחלה והדר יבומי אחת מהשתים אחר חליצת אחיו. אבל יבומי אחת מן השתים תחלה אפילו לאחר חליצת אחיו שאין כאן אחות זקוקה לא ליאסרו, דכיון דלא חלץ היחיד לשתיהן איכא למיתב טז שמתיימנת שמא זו היא יבמתו של יחידי, נמצא מוכסה עשה יבמה לשוק, דלומר לאי שאין ליבמה יבוטל אחר בלא חליצה, ומשום הקדמת חליצת אחד מן השנים ליבום של שני לא אינטריך למיתניה, דהא דפגיעת אחות זקוקתו מרישא שמעינן (שם נב:). ארבעה אחין כו' ומתו הנשואין את האחיות. ונפלו שתיהן יחד לפני האחין, הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. משום דמרוייהו זקוקין ליה להאי יתרוייהו זקוקין ליה להאי ואי נסיב חד קא פגע באחות זקוקתו (לעיל יח:) דהויא כאחותו (לקמן כב:).

ואי למ"ד. טעמא משום דאסור לבטל מצות יבמין ואי מייבם האי מדה דלמא מיית אידך קודם שייבם ותצא אחותה משום אחות אשה ונמצא מצות יבמין בטלה על ידינו מיבום ומחליצה הרי נאסרה [ה] משום כך וכיון שנאסרה שעה אחת א"צ חולץ חד לחדא ואזלא האי השניה עומדת היא באיסור אשת אח שלא נראית ליבום מתחלה [ו] אבל הכא זו שנאסרה משום אחות זקוקה לאו יבמה היתה וכי פקע איסור אחות זקוקה בחליצת אחותה הרי זו מותרת ועומדת דלאו אשת אח הוא הלכך מספיקא לא מפקינן לה דאימר כל חד וחד דידיה איתרמיא ליה: **ואפילו שניהם כהנים.** וחד מנייהו ודאי חללה נסיב דהא ארוסת הנכרי חללה היא מאחד משני אחיו כדקתני קדמו שניהם ואחלו: **חללה.** דאסורה לכהן: **מדרבנן הוא.** והכא דלכל חד איכא חלא ספק דשמא זה ייבם את יבמתו גמורה לא גזור רבנן לאפוקה מספק: **גרושה.** מאיסה לא יקחו: **מכאן שמחלה בגדול.** הכי דרש ולקחה לו לאשה ויבמה והיה הבכור המייבם יהיה הבכור: **אשר תלד.** ואותה יבמה תהא ראויה לילד פרט לאילונית: **יקום.** היבם על שם אחיו לנחול נחלתו ולא יחלקו אחיו עמו: **אחה אומר לנחלה.** והאי יקום דיבם משמעי: **או אינו.** אלא בבן שיולד לו משמעי שאם היה שם המת יוסי קורין לזה יוסי: **אין מקרא יוצא מידי פשוטו.** ואע"ג דדרשינן ליה לדרשא מידי פשוטו מיהו לא נפיק לגמרי: **ואפיקתיה לגמרי.** שאין צריך לקרות לבנו בשם אחיו המת. והכי גמר לה מרבינה: ופרכינן **ואי לאו גזרה שוה הוה אמינא שם ממש.** בתמיה: **ליבם.** קאמר רחמנא בן הנולד לך יקום על שם אחיך מיבעי ליה: **ואי לבים דין.** מודע רחמנא מצות קריית שם הבן: **יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה.** אלא ודאי ביבם גופיה משמעי קרא ולבית דין קאמר רחמנא שיקום היבם על שם אחיו המת לנחלה: **אמרו לו ליבם.** שיקום בנו על שם אחיו דכל מצות יבום קא מודע קרא לב"ד וקאמר להו להזהיר יבמה לבא עליה והבן אשר תלד לו יקימנו ע"ש אחיו: **אימא בכור.** דוקא קאמר קרא אבל פשוט לא לייבם לגמרי בין איכא בכור בין ליכא בכור: **אם כן.** דפשוט לאו בר יבום הוא למה לי דמיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה בעולמו תיפוק לי משום דלאו בכור הוא זה שנולד לאחר מיתת אחיו: **ואימא.** האי דמיעט אשת אחיו שלא היה בעולמו כגון שהיה זה שנולד בכור לאמו ואחיו מאביו ולהכי אצטריך למעוטי: **בנחלה חלה רחמנא.** וממילא בכור הנולד פי שניהם הוא דמייבם אבל בכור לאם לא ומדמעטיה שמע מינה בכור דקרא לאו דוקא אלא גדול האחים: **ואימא כי איכא בכור כו'.** כלומר דלמא נעולם בכור דוקא והכי קאמר רחמנא אי איכא בכור קמך תתקיים מצות יבום או בבכור או בפשוט דנפקא לן מדאימעיט אשת אחיו שלא היה בעולמו וכי ליכא בכור לא תתקיים ופטורה לגמרי מן הפשוט: **ומה אחד מהם.** משמע שלא היו שם אלא שניים ומת אחד מהן: **מי לא עסקינן.** כלומר מי לא משתמע נמי מקרא דמת בכור וקאמר רחמנא לייבם פשוט: **ואימא.** על כרחך קרא דחיק ומתוקק כגון דמיית פשוט וקאמר רחמנא לייבם בכור דהא כתיב והיה הבכור: **הא מיעט רחמנא וכו'.** דהכא גבי תרי אחים כתיב מיעוט אשת אחיו שלא היה בעולמו אלמא דמיית גדול משמע ומו ליכא בכור [ז] קטן: **אימא כי ליכא בכור קדם הקטן וכו'.** דהא לא רבי דלייבם פשוט אלא מומת אחד מהם ומיעוט דאשת אחיו שלא היה בעולמו דמשמע דמת בכור ואמר רחמנא לייבם פשוט אבל איכא בכור לא לייבם פשוט: **הוקשה כו'.** שיין לייבם [ח]: **ליהדר אגדול.** אי לא בעו שאר אחיו מחזור עליו לכופו דמצוה עליה רמיא ולא על האחרים אבל כי ליכא בכור לא רמיא מצוה אגדול טפי משאר אחיו: **הולכין אצל אחיו הקטן.** דימנו וגדול משאר אחיו אלמא מהדרינן אגדול דגדול קודם. ומדקתני מוחרין אצל גדול ליכא לאותובי דאיכא למימר מאי גדול בכור דאי לא מצי לשנויי הכי אדמותיב מדתני אביי לותיב ממתניתין דקתני בפרק החולץ נמי לא רצה מוחרין אצל גדול [ט]: **לא לישקול נחלה.** דהא בכור כתיב: אלא

אי למ"ד יש זיקה. אר"י אע"ג דלמ"ד יש זיקה לייבם למיגזר לייבם אחר חלילה משום דלמא אתי לייבם ברישא כדמשמע בפרק ד' אחין (לקמן דף כו: ושם) גבי רבי יוחנן דאמר אחיות אינו יודע מי שנאן מ"מ ליכא למימר דליחלץ חד ולייבם חד כיון דכל אחת נאסרה שעה אחת אסורה עולמית אפילו דאשונה דלית ליה יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להתירה אלא לר' יוחנן לכך הוצרך לומר אחיות אינו יודע מי שנאן ולמ"ד אין זיקה אף על גב דלרב דאמר אין זיקה ליה לקמן כיון שנאסרה שעה וכו' מ"מ גזרינן דלא ליחלץ חד ולייבם חד אטו דלמא מייבם ברישא דכיון דאין זיקה אתי למטעי ולייבם ברישא דהא לא מסקי אינשי אדעתייהו דלמא מית אידך אבל הכא כל חד וחד אמרינן אימא דידיה מתרמיא ליה וליכא למיגזר דלמא מייבם ברישא דאפילו מייבם ברישא אימא דידיה אתרמי ליה וכי מייבם אפיר עבד ומשום מ"ד אין זיקה צריך לומר כל כך:

וספק חלוצה **לא** גזרו בהו רבנן.

הקשה הר"ר משה ברבי יעקב מפיה"ס דאמר בהחולץ (לקמן דף לו:) מת בתוך ל' יום אם אשת ישראל היא חולצת ואם אשת כהן היא אינה חולצת ומה לא תחלוץ כיון דספק חלוצה מותרת לכהן וי"ל דהתם שחולצת לאחר נשואין יאמרו קמו רבנן במילתא דנפל הוה ולכך הוצרכו חלוצה ואתי למיסרי חלוצה לכהן אבל הכא כל אחד כשכונס אמרי' קיים ליה להאי דלאו חלוצה היא ולכך כנסה [ט]: **או** אינו אלא לשם. ויהא קולא קרא כפשטיה ולא נדרוש מבכור דמצוה בגדול ליבם אלא ה"ק ויהיה הבכור פי' הראשון שתלד היבמה יקרא שמו בשם המת ויליף בג"ש דלאו שם ממש קאמר אלא לנחלה וכיון דלנחלה קאמר ליכא לאוקומי קרא אלא ביבם דאי על הבכור שתלד היבמה קאמר קרא שיקוים על שם המת לנחלה שאותו בכור יירש את המת דאם כן יקוים על שם אחי אביו מיבעי ליה דהשתא לא שייך למימר דה"ק אמרו ליה ליבם כדקאמ' בסמוך: **ה"ג ואם לא רצה הולכין אצל אחיו** הקטן. פי' אצל קטן ממנו לא רצה הולכים אצל אחיו פירוש שאר פשוטין קטנים ממנו לא רצו חוזרין אצל גדול גדול ויש ספרים דלא גרסי אלא הולכין אצל קטן ומו לא וצריך לומר דמשמע דקטן ממנו קאמר מדלא נקט ליצא דמתני' דהחולץ (לקמן דף לט.) מהלכין על כל האחין: למאי

אסור לבטל מצות יבמין. אי אמרת לייבם האי מדה, דילמא מיית אידך אח ולא מייבם לאידך ונפקא מהאי משום אחות אשה מתלילה ומייבום, אלבן אחרינן ליה לקמא מלן, דאי נמי מיית אידך הדר האי אבי חולץ וחלץ לה, ומדינא לנחר חלילה דקמא מני אידך לייבומי, דהשתא מיקיימא מצות יבמין בתרוייהו, אלא גזירה דלמא אתי לייבומי ברישא (לעיל יח.). **יקום על שם אחיו לנחלה.** שייכם המייבם כל נכסי המת ואין אחיו מולקים עמו (לעיל יח.).

תורה אור השלם

1. אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלֻלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי קֹדֶשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:

ויקרא כא ז

2. וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל:

דברים כה ו

3. וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ עַל שֵׁם אַחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם:

בראשית מח ו

4. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וְאַחַת מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ:

דברים כה ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולו למ"ד וכו' מתחלה מדרבנן אבל הכא זו וכו' וכי פקע איסור אחות זקוקה ביבום אחותה:

מוסף רש"י

אסור לבטל מצות יבמין. אי אמרת לייבם האי מדה, דילמא מיית אידך אח ולא מייבם לאידך ונפקא מהאי משום אחות אשה מתלילה ומייבום, אלבן אחרינן ליה לקמא מלן, דאי נמי מיית אידך הדר האי אבי חולץ וחלץ לה, ומדינא לנחר חלילה דקמא מני אידך לייבומי, דהשתא מיקיימא מצות יבמין בתרוייהו, אלא גזירה דלמא אתי לייבומי ברישא (לעיל יח.). יקום על שם אחיו לנחלה. שייכם המייבם כל נכסי המת ואין אחיו מולקים עמו (לעיל יח.).

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה ב סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סימן קטו סעיף ג:

סח ב מיי' פ"ח מהלכות אישות הלי ז ופי"ז מהלי איסורי ביאה הלי"ז טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

סט ג מיי' פ"ב מהלכות יבום הלכה ו סמג עשין נא טור ש"ע אה"ע סימן קסא סע"ד:

ע ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

עא ה מיי' פ"ג מהלכות נחלות הלכה ז סמג עשין מ' טוש"ע אה"ע סימן קצב סעיף א:

עב ו מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה ב סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קעב סעיף א:

עג ז מיי' פ"ח מהלכות נחלות הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע מ"מ סי' רעו סעיף ד:

עד ח מיי' פ"ב מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קסא סעיף ד:

תוס' חד מקמאי

לשוק: **הא** דתני שילא אפי' שניהם כהנים דוקא כשקדמו וכנסו שאין מוציאין אותן מידן אפילו שניהם כהנים אבל לכתחלה לא שרינן אע"ג דחלוצה דרבנן שלא שרינן לכתחלה דאי קשיא הא דגרסינן בפ' החולץ מת בתוך ל' יום ועמדה ונתקדשה אם אשת כהן אינה חולצת ומסקנא משום דאיכא רבנן דפליגי עליה דרשב"ג דאמר אע"ג דלא שהה ולד מעליא הוא אשת כהן דלא אפשר עבדינן כרבנן משמע דלרשב"ג אם אשת כהן היא שמפקינן לה מיניה והא ספק חולצת [היא] איכא למימר שאני הכא שכבר חלצה וכבר כנסה כהן ומשום הכי לא מפקינן מיניה אע"פ שהוא כהן אבל התם לכתחלה הוא דאמר לא תחלוץ ותהוי לכהן והא [ז] בשלא אקדמו וכנסו קאי אבל לכתחלה לא [ח] והתם אי שריא לה השתא לכתחלה למיחלץ אף על פי שהוא כנסה בלכתחלה איכא מ"ד שאני הכא שאחת מהן בודאי אינה חלוצה אף על פי שאחת מהן בודאי חלוצה ולאו מילתא היא דהא תינח כהן שני שנשא השניה אבל הראשון ספק חלוצה נשא אמאי לא מפקינן מיניה וכי משום דנסב שני שרי לראשון דאי לא נסב שני הראשון ודאי ספק חלוצה נשא אלא ודאי כדפרישית: **תני** אביי קשישא מצוה בגדול לייבם לא רצה לייבם הולכין אצל קטן אלא בכור דקרייה רחמנא למאי הלכתא מה בכור אינו נוטל בראוי כבמוחזק אף יבם אינו נוטל בראוי

ז) ל"ל והא דהכא בשאקדמו וכנסו קאי כו'.

ח) אין הלשון מדויקת ואולי ל"ל והתם מי שריא לה בשתא למחלץ אע"פ שהוא מעכב אחי נ"כ ליחלץ ולכנוס אותה לכתחלה ואיכא מ"ד כו'.

אי למ"ד יש זיקה יש זיקה ואי למ"ד אסור לבטל מצות יבמין אסור לבטל מצות יבמין הכא כל חד וחד אימור דידיה קא מתרמיא ליה: קדמו וכנסו אין מוציאין כו': תני שילא [א] ואפי' שניהם כהנים מ"ט [ב] חלוצה דרבנן היא וספק חלוצה לא גזרו בהו רבנן וחלוצה דרבנן היא והתניא [ג] גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל ואשה מדרבנן הוא וקרא אסמכתא בעלמא הוא: **מתני'** [ד] מצוה בגדול לייבם [ה] ואם קדם הקטן זכה: **גמ'** ת"ר [ו] והיה הבכור מיכן שמצוה בגדול לייבם אשר תלד [ז] פרט לאילונית שאין יולדת יקום על שם אחיו לנחלה אתה אומר [ח] לנחלה או אינו אלא לשם יוסף קורין אותו יוסף יוחנן קורין אותו יוחנן נאמר כאן יקום על שם אחיו ונאמר להלן [ט] על שם אחיהם יקראו בנחלתם מה שם האמור להלן נחלה אף שם האמור כאן לנחלה ולא ימחה שמו [י] פרט לסרים ששמו מחוי אמר רבא אע"ג דבכל התורה כולה [יא] אין מקרא יוצא מידי פשוטו הכא אתאי גזרה שוה אפיקתיה מפשטיה לגמרי ואי לאו גזרה שוה הוה אמינא שם שם ממש למאן קמזהר רחמנא ליבם יקום על שם אחיך מיבעי ליה אי לבי דינא יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה ודלמא הכי קאמר להו רחמנא לבית דין אמרו ליה ליבם יקום על שם אחיו אלא אתאי גזרה שוה אפיקתיה לגמרי השתא דאמרת קרא בגדול כתיב אימא בכור לייבם פשוט לא לייבם א"כ אשת אחיו שלא היה בעולמו דמיעט רחמנא למה לי [יב] פריך רב אחא ואימא למעוטי בוכ"א דאמא ההוא לא מצית אמרת [יג] דיבום בנחלה תלה רחמנא [יד] ונחלה מן האב ולא מן האם ואימא כי איכא בכור תתקיים מצות יבום כי ליכא בכור לא תתקיים מצות יבום אמר קרא ומת אחד מהם מי לא עסקינן דמית בכור ואמר רחמנא לייבם קטן ואימא דמית קטן ואמר רחמנא לייבם בכור הא מיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה בעולמו ואימא כי ליכא בנור קדם קטן זכה ואי איכא בכור קדם קטן לא זכה אמר קרא [טו] כי ישבו אחים יחדו הוקשה ישיבת אחים זה לזה ואימא כי איכא בכור ליהדר אגדול כי ליכא בכור אין חוזרין אצל גדול אלמה תני אביי קשישא [טז] מצוה בגדול לייבם לא רצה הולכים אצל אחיו הקטן לא רצה חוזרין אצל גדול כבכור מה בכור בכורתו גרמה לו אף גדול גדולתו גרמה לו ואימא כי מייבם בכור לישקול נחלה כי מייבם פשוט לא לישקול נחלה אמר קרא יקום על שם אחיו והרי קם ואלא בכור דקרייה רחמנא למאי

אלא

(א) אלמ"ד יש זיקה. אר"י אע"ג דלמ"ד יש זיקה לייבם למיגזר לייבם אחר חלילה משום דלמא אתי לייבם ברישא כדמשמע בפרק ד' אחין (לקמן דף כו: ושם) גבי רבי יוחנן דאמר אחיות אינו יודע מי שנאן מ"מ ליכא למימר דליחלץ חד ולייבם חד כיון דכל אחת נאסרה שעה אחת אסורה עולמית אפילו דאשונה דלית ליה יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להתירה אלא לר' יוחנן לכך הוצרך לומר אחיות אינו יודע מי שנאן ולמ"ד אין זיקה אף על גב דלרב דאמר אין זיקה ליה לקמן כיון שנאסרה שעה וכו' מ"מ גזרינן דלא ליחלץ חד ולייבם חד אטו דלמא מייבם ברישא דכיון דאין זיקה אתי למטעי ולייבם ברישא דהא לא מסקי אינשי אדעתייהו דלמא מית אידך אבל הכא כל חד וחד אמרינן אימא דידיה מתרמיא ליה וליכא למיגזר דלמא מייבם ברישא דאפילו מייבם ברישא אימא דידיה אתרמי ליה וכי מייבם אפיר עבד ומשום מ"ד אין זיקה צריך לומר כל כך:

(ב) אסור לבטל מצות יבמין אסור לבטל מצות יבמין הכא כל חד וחד אימור דידיה קא מתרמיא ליה: קדמו וכנסו אין מוציאין כו': תני שילא אפי' שניהם כהנים מ"ט חלוצה דרבנן היא וספק חלוצה לא גזרו בהו רבנן וחלוצה דרבנן היא והתניא גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל ואשה מדרבנן הוא וקרא אסמכתא בעלמא הוא: מתני' מצוה בגדול לייבם ואם קדם הקטן זכה: גמ' ת"ר והיה הבכור מיכן שמצוה בגדול לייבם אשר תלד פרט לאילונית שאין יולדת יקום על שם אחיו לנחלה אתה אומר לנחלה או אינו אלא לשם יוסף קורין אותו יוסף יוחנן קורין אותו יוחנן נאמר כאן יקום על שם אחיו ונאמר להלן על שם אחיהם יקראו בנחלתם מה שם האמור להלן נחלה אף שם האמור כאן לנחלה ולא ימחה שמו פרט לסרים ששמו מחוי אמר רבא אע"ג דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו הכא אתאי גזרה שוה אפיקתיה מפשטיה לגמרי ואי לאו גזרה שוה הוה אמינא שם שם ממש למאן קמזהר רחמנא ליבם יקום על שם אחיך מיבעי ליה אי לבי דינא יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה ודלמא הכי קאמר להו רחמנא לבית דין אמרו ליה ליבם יקום על שם אחיו אלא אתאי גזרה שוה אפיקתיה לגמרי השתא דאמרת קרא בגדול כתיב אימא בכור לייבם פשוט לא לייבם א"כ אשת אחיו שלא היה בעולמו דמיעט רחמנא למה לי פריך רב אחא ואימא למעוטי בוכ"א דאמא ההוא לא מצית אמרת דיבום בנחלה תלה רחמנא ונחלה מן האב ולא מן האם ואימא כי איכא בכור תתקיים מצות יבום כי ליכא בכור לא תתקיים מצות יבום אמר קרא ומת אחד מהם מי לא עסקינן דמית בכור ואמר רחמנא לייבם קטן ואימא דמית קטן ואמר רחמנא לייבם בכור הא מיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה בעולמו ואימא כי ליכא בנור קדם קטן זכה ואי איכא בכור קדם קטן לא זכה אמר קרא כי ישבו אחים יחדו הוקשה ישיבת אחים זה לזה ואימא כי איכא בכור ליהדר אגדול כי ליכא בכור אין חוזרין אצל גדול אלמה תני אביי קשישא מצוה בגדול לייבם לא רצה הולכים אצל אחיו הקטן לא רצה חוזרין אצל גדול כבכור מה בכור בכורתו גרמה לו אף גדול גדולתו גרמה לו ואימא כי מייבם בכור לישקול נחלה כי מייבם פשוט לא לישקול נחלה אמר קרא יקום על שם אחיו והרי קם ואלא בכור דקרייה רחמנא למאי הלכתא מה בכור אינו נוטל בראוי כבמוחזק אף יבם אינו נוטל בראוי

(ג) אין הלשון מדויקת ואולי ל"ל והתם מי שריא לה בשתא למחלץ אע"פ שהוא מעכב אחי נ"כ ליחלץ ולכנוס אותה לכתחלה ואיכא מ"ד כו'.

למאי הלכתא לגריעותא. אר"י דהוי מלי למימר לאשיבותא שאין ירושתו חוזרת ביובל[ה]: **גיורת מיהא הויא.** דמשמע לא יכנוס הוא אבל אחר שרי לכנוס לכתחלה: **הלכה** בדברי **האומר כולם גרים הם.** (ב) הך גירי אריות לא דמי להא דאיכא מ"ד כותים גירי אריות הן דהתם היו עובדים אלהיהם כדכתיב בספר מלכים ולמ"ד גירי אמת הן קסבר משום גתגיירו לגמרי[ו]: **אי** הכי **לבתחלה נמי.** אי אמרת בשלמא דאינה גיורת גמורה ניחא דלכתחלה לא יכנוס משום דספק גיורת היא דשמא נתגיירה לשם איש ודיעבד אין להוציא דאין להחמיר משום חששא זו: **משום** דרב אסי הסר ממך

עקשות פה כו'. אר"י דבנטען על הפנויה אין להחמיר מלכנוס משום לזות שפתים דאדרבה מצוה לכונסה דבאמיסה כתיב ולו תהיה לאשה (דברים כב): **לא** בימי דוד ולא בימי שלמה. (ג) מאיתי הגיתי מ[ו]וכח פרעה דבימי שלמה לא קשה דמידי הוא טעמא אלא משום שולחן מלכים והני לא לריבי אבל קשה דאמרינן בהערל (לקמן דף עט. ושם) גבי מעשה דגבעונים דבימי דוד נתוספו גרים על ישראל ק"ן אלף וי"ל דמעצמן נתגיירו כדאשכחן גבי מרדכי ואסתר ובגים מעמי הארץ מתיהדים ויש ספרים שכתב בהן לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים והיינו דפ"ב דשבת (דף לא.) הוא דאתא לקמיה דהלל ואמר גיירני ע"מ לעשות כ"ג בטוח היה הלל דסופו לעשות לשם שמים וכן הוא דהתכלת (מנחות מד.) דאתא לקמיה דרבי גיירני ע"מ שאנשא לאחוה תלמיד: **אמר** רבי הוא"ל ומבוער הדבר **תצא.** אר"מ דתנא מן הרוכל אם נשאת לו דכל הסוגיא איירי בנטען דאין לומר תנא מן הבעל דאין האשה נאסרת על בעלה אלא על ידי קנוי וסתירה[ט] או שיראו[ד] דרך מנאפין ועוד לגבי בעל הוי קנא דבתר נשואין דאמר[ה] בהאשה רבה (לקמן דף לב. ושם) דלקנא לבתר נשואין לא חייסינן דורוק למעלה בגג הכילה עדיף מקנא דלא פסיק דהא בסמוך אמר דלרבי מפקינן אפי' בקנא דפסיק מכח הך בריתא אלא ודאי תנא מן הרוכל אם נשאה דרוק למעלה בגג הכילה הוי קנא דקמי ניחאי רוכל וכן פר"ח וכן נראה לר"י דמתוך ההלכה משמע דאין מוציאין ע"י קול מבעלה דקאמר וכית דין בעדים הוא דמפקי משמע דדבר פשוט הוא דמבעל לא מפקי' אלא בעדים אע"ג דמנטען קתני בברייתא דמפקי בקול אף דקתני הוציאוה הדר רב נחמן דבסמוך הוציאה תנן דמשמע על ידי בעלה אפ"ה מבעלה לא מפקינן על ידי קול דאין בנים מן הראשון והא דאיטערי' בהגהו עובדי דסוף גדרים (דף לא.): להגהו טעמי

למאי הלכתא לגריעותא אמה בכור אינו נוטל בראוי בכמוחזק אף האי אינו נוטל בראוי בכמוחזק: **מתני'** [ו]הנטען על השפחה ונשתחררה או על העובדת כוכבים ונתגיירה הרי זה לא יכנוס ואם בנם אין מוציאין מידו הנטען על אשת איש והוציאוה מתחת ידו אע"פ שכנס יוציא: **גמ'** הא גיורת מיהא הויא ורמינהי אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים לשום עבדי שלמה אינן גרים דברי ר' נחמיה אומר אחד גירי אריות ואחד גירי חלומות ואחד גירי מרדכי ואסתר אינן גרים עד שיתגיירו בזמן הזה בזמן ס"ד אלא אימא בכזמן הזה הא איתמר עלה א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב [ב]הלכה כדברי האומר כולם גרים הם אי הכי לבתחלה נמי משום דרב אסי [ג]דאמר רב אסי [ד]הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים וגו' ת"ר [ה]אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו [ו]לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה א"ר [ז]אליעזר מאי קרא [ח]הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך יפול [ט] אבל אידך לא: הנטען על אשת איש וכו': אמר רב ובעדים אמר רב ששת [י]אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להאי שמעתתא דתניא [יא]הנטען על אשת איש [יב]והוציאוה על ידו ונתגרשה מתחת ידי אחר אם בנם לא יוציא ה"ד אי דאיכא עדים כי אתא אחר ואפסקיה לקלא מאי הוי אלא לאו דליכא עדים וטעמא דאתא אחר ואפסקיה לקלא הא לאו הכי מפקינן אמר לך רב הוא הדין דאע"ג דלא אתא אחר ואפסקיה לקלא אי איכא עדים מפקינן אי ליכא עדים לא מפקינן והכי קאמר דאע"ג דאתא אחר ואפסקיה לקלא לכתחלה לא יכנוס מיתיבי [יב]בד"א בשאין לה בנים אבל יש לה בנים לא תצא [יג]ואם באו עדי טומאה אפילו יש לה כמה בנים תצא רב מוקי לה למתניתין ביש לה בנים ויש לה עדים ומאי דוחקיה דרב לאוקמי למתניתין ביש לה בנים ויש לה עדים וטעמא דאיכא עדים מפקינן ואי ליכא עדים לא מפקינן לוקמה בשאין לה בנים אע"ג דליכא עדים אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני הוציאוה ליתני הוציאה אלא כל הוציאוה בבית דין ובית דין בעדים הוא דמפקי ואי בעית אימא הני מתניתא רבי היא דתניא [יד]רוכל יוצא ואשה חוגרת בסינר אמר רבי הואיל ומבוער הדבר תצא רוק לבעלה מן הכילה אמר רבי הואיל ומבוער הדבר תצא

מגעלים

אלא למאי הלכתא קרייה בכור. לאיכתוב גדול: בכור אינו נוטל. חלק בכורה בנחלה הרחוקה לבא להם אחר מיתת אביהן אלא במה שמוחזק בידו אביהן ביום מותו [ב"ב נה.] דכתיב בכל אשר ימצא לו (דברים כא) אף יבם הנוטל פי שנים [א] בנכסי אביו אלו חלקו וחלק אחיו שמת [ב] אינו נוטל בראוי כבמוחזק: **מתני' הנטען.** חשוד כלומר שטוענים עליו דברי לעז: **לא ישאנה.** משום לעז אלא יאמרו אמת היה הקול הראשון: **הנטען על אשת איש והוציאוה.** בית דין מתחת בעלה בשביל זה שאסרה עליו והלך זה ונשאה: **יוציא.** דמדאוריתא אסורה נמי לבועל דדרשינן ונטמאה ונטמאה (במדבר ה) שני פעמים אחד לבעל ואחד לבועל במסכת סוטה (דף מ.): **גמ' הא גיורת מיהא הויא.** ואע"ג דלא נתגיירה לשם יהדות אלא בשביל שישאנה זה: **עבדי שלמה.** בעלי שררה היו: **גירי אריות.** כגון כותים דכתיב בספר מלכים (ב ח) וישלח ה' בהם את האריות ונתגיירו כדכתיב התם בגלות שומרון: **גירי חלומות.** בעל חלומות אמר להם להתגייר: **מרדכי ואסתר.** ורבים מעמי הארץ מתיהדים (אסתר ח): **בזמן הזה ס"ד.** כל הני מקמי הכי לאו גרים הוו כגון בנוזרלדן וכיוצא בו: **בכזה"ז.** שלא יעשה מחמת שררה: **אי הכי.** דגיורת מעלייתא היא: **לבתחלה נמי.** יכנוס ואמאי תני לא יכנוס: **דאמר רב אסי.** טעמא דמתניתין משום דכתיב הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך דאתו לאחזוקי לקלא קמא: **הן גור.** הכא להתגייר יגור אפס מאותי בעוד שאין אני עמכם יתגייר דהיינו בזמן הזה: **מי גר אתך עליך יפול.** מי גר אתך בעניותך כאשר אמרת[ט]: **עליך יפול.** לעזה"ב. יפול יגוח כמו על פני כל אחיו נפל (בראשית כה) יפול מלדך אלף (תהלים צא): **ובעדים.** הא דתנן יוציא זה המשוד שכנסה כגון שבאו עדים על קול הראשון שראוה שזינתה עמו: **להא שמעתתא.** בעדים: **כי ניים ושכיב רב אמרה דתניא.** תיובתא: **ונתגרשה מתחת ידי אחר.** לאוכן נטען על דינה אשת שמעון וגירשה שמעון ונשאה נחשון וגירשה אם כנסה לאוכן מעתה לא יוציא: **אי דליכא עדים.** בזמנו קמא הרי נאסרה עולמית עליו: **ה"ה דאפילו דלא אפסיק אחר לקלא.** וכנסה לאוכן מגילוסי שמעון לא תצא הואיל וליכא עדים. והא דנקט מתחת ידי אחר היא גופה מיצטריך לאשמועינן רבותא דלכתחלה לא יכנוס כדקתני אם כנס אין לכתחלה לא: **כמה דברים אמוריים.** דאם כנס הנטען יוציא כשאין לה בנים מן הראשון: **אבל יש לה בנים.** מן הראשון לא תצא דכי מפקי לה קא מחזקינן לקלא קמא ועבדינן להו ממזרים: **ואם באו כו'.** אלמא אין לה בנים בלא עדים נמי מפקינן: **רב מוקי למתניתין ביש לה בנים.** ומש"ה אמר רב ובעדים: **וכ"ד בעדים הוא דמפקי.** מבעל ראשון דאין לאשה נאסרת לבעלה משום קול ואתא רב למימר דוקא מתני' משום כך יוציא הנטען הואיל ואיכא עדים אבל בלא עדים הואיל ויש לה בנים לא: **ואבע"ל.** בלא בנים לא נפקא בלא עדים והני מתניתא דאמרי נפקא רבי אמרינהו דמפיק אשה מבעלה בקול כל דהו: **רוכל.** מוכר בשמים לנשים להתקשט בהן: **רוכל יוצא.** מן הבית ומצא זה את אשתו שהיא חוגרת בסינר מכוער הדבר אלא התירהו מעליה אלא לזנות: **סינר.** הוא כעין מכנסים שהיו הנשים חוגרות לצניעות: **רוק למעלה מן הכילה.** ארוכל יוצא קאי ומצא בעל רוק למעלה בגג הכילה שעל מטתו מי זרק הרוק למעלה כ"א השוכב ופיו למעלה הלכך זיעתה זו ורקקה בשעת תשמיש:

מגעלים

עין משפט נר מצוה

עה א מיי' פ"ג מהל' נחלות הלכה ח סמג עשין לו טוש"ע אה"ע סימן קסב סעיף ח:
עו ב מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה יד סמג עשין ג טור ש"ע אה"ע סימן יח סעיף ה:
עז ג מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יד סמג לאין קח טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף יב:
עח ד מיי' שם הל' טו:
עט ה מיי' פ"ב מהל' סוטה הל' טו טור ש"ע אה"ע פי' יח סע"ב:
פ ו שם סעיף ח:
פא ז מיי' שם הלכה טז וטוש"ע שם סעיף ב:
פב ח מיי' פכ"ד מהל' איסורי הלכה טו ופ"ב מהל' סוטה הלכה יג טוש"ע שם סעיף ח:

תורה אור השלם

1. הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך: משלי ד כד
2. הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול: ישעיהו נד טו

תוס' הד מקמאי

כבמוחזק: **תניא** אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים לשם עבדי שלמה אינם גרים דברי רבי נחמיה שהיה ר"נ אומר אחד גרי אריות ואחד גרי חלומות ואחד גרי מרדכי ואסתר אינם גרים עד שיתגיירו שנית ואע"ג דכתתים אליבא דמ"ד גרי אריות הן עובדי כוכבים גמורים הן התם לא נתגיירו לגמרי כדכתיב את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים אבל (התם) [הכא] שנתגיירו לגמרי הלכה כולן גרים הן רבינו יעקב ז"ל: **תניא** בד"א שתצא בשאין לה בנים אבל בשיש לה בנים לא תצא. הרב אלפס פירש בשיש לה בנים מן הנטען ור"ש פי' בשיש לה בנים מן הבעל והרב"י כתב בשיש לה בנים מן הנטען או מן הבעל לא תצא ורא"ה דתניא ריכל יוצא ואשה חוגרת בסינר אמר רבי הואיל ומבוער הדבר תצא וקי"ל כותיה בקלא דלא פסיק לאורה נראה דאבעל קאי וכן נראה מפי' רש"י ז"ל דבדבר מבוער מפקינן לה מבעלה והר' אלפס כתב כל דהוא נטען מפקינן מינה בדבר מבוער אבל מבעל לא מפקינן אלא בעדים ומסתברא כותיה דהא גמרי' דבר דבר ממנו מה להלן דבר ברור ולא באמתלא אף כאן דבר ברור ולא באמתלא ולא בדבר מבוער. ובמס' סוטה איבעיא לן עוברת על דת משה ויהודית אם שאר הבעל לקיימה או לא ולא איפשיטא ומיהו מעוברת על דת ליכא דאיה דתם [אין] עדים בדבר מבוער שלא זנות אלא לדבר מבוער של חוצפא ומש"ה איבעי לן אם רשאי הבעל לקיימה ואפילו תימא

מסורת הש"ס

פ) [לקמן כה: ע"ש], **ב)** [קדושין עה: ב"ק לח: סנהדרין פה: חולין ג: נדה ט:], **ג)** כתובות כב: [ע"ש תוס' שם], **ד)** [ע"ז ז:], **ה)** [לקמן עו.], **ו)** [ל"ל אלעזר], **ז)** [לקמן לא. קט: ב"מ מז: סה. בכורות כג: נדה ס.], **ח)** [תוספתא פ"ד], **ט)** [ל"ל והוציאה וכ"כ רש"א], **י)** בס"א: אמרתי לך, **כ)** [שוב מה כתבי תוס' בבכורות נב: ד"ה בכורו], **ל)** [ע"ע תוספות חולין ג: ד"ה קסבר], **מ)** [זה שהתיירו התוספות מצא פרעה שקיבלה שלמה דמידי הוא טעמא אלא משום שולחן מלכים חידוש קצת שהרי כל זה מצוה להליה בש"ס לקמן וכו' ע"פ מתיב רב יוסף וכו' והא לא קבלו וכו' מידי הוא טעמא יבו'], **נ)** [ל"ל דהכי חיי], **ס)** כתובות טו.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה גירי אריות בגון בית"ש. עי' סנהדרין פה ע"ב בתו"י ד"ה גירי אריות: **תוס'** ד"ה לא בימי דוד וכו' **הבופו** לעשות לש"ש. עי' לקמן דף קט ע"ב תד"ה רעה: ד"ה אבר רבי וכו' ורוק למעלה בגג בו'. עיין לקמן דף לב ע"ש תד"ה כל קנא:

הגהות הב"ח

(א) גב' מי גר אתך עליך יפול מי גר אתך בעניותך הוא דעליך יפול אבל אינך לא: **(ב)** תוס' ד"ה הלכה כדברי האומר כולם גרים הם ואפי' גירי אריות הן גירי אריות: **(ג)** ד"ה לא וכו' מאיתי הגיתי. כ"ב עיין בפרק בתרא דקדושין דף עו: **(ד)** ד"ה אמר וכו' אי שיראו אותם בדרך המנאפין: **(ה)** בא"ד בהאשה רבה. כ"ב דף לב. וע"ש בתוס' ד"ה כל קנא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בכור כו' אף יבם הנוטל פי שנים כו'. כ"ב אבל ב"ת פי' שאין נוטל חלק אחיו אלא אם מת אביו קודם לאחיו (ועש"ס הביאו בתה"ע סימן קסג סי"ק ד'): **[ב]** שם וחלק אחיו שמת. כ"ב חלקו שמת:

מוסף רש"י

גירי אריות. בספר מלכים (ב יז) משום וישלח ה' בהם את האריות, יכותים כתיבי התם ויבא מלך אשור מכותה ויקח תשיב אשר מקומות (ב"ק לח:). מי גר אתך. בעניותך, עליך יפול. בעשירותך (ע"ז ג.).